Fantaro ny Zonao

Torolàlana ho an'ny mpiasa mpifindra monina any Maorisy

Fandikan-teny malagasy nataon'ny Masoivohon'i Madagasikara any Maorisy, avy amin'ny torolàlana ofisialy *« Know Your Rights: A guide for migrant workers in Mauritius »* navoakan'ny Ministeran'ny Asa sy ny Fifandraisana ara-pambolena/indostrialy any Maorisy. Raha misy tsy fitoviana, ny kinovan'ny teny anglisy ofisialy no manan-kery.

Teny fampidirana

Ity torolàlana ity, novolavolain'ny Ministeran'ny Fitsarana, ny Zon'olombelona ary ny Fanavaozana ny Andrim-panjakana tany am-boalohany, dia nohavaozin'ny Ministeran'ny Asa sy ny Fifandraisana ara-pambolena/indostrialy niaraka tamin'ny mpiara-miombon'antoka maro, dia ny :

- Biraon'ny Praiminisitra, Sampana Fiarovana, Raharaham-panjakana anatiny ary Fifandraisana ivelany, Fitantanam-bola, Rodrigues ary ny Nosy Mifandray ;
- Ministeran'ny Raharaham-bahiny, ny Fampifandraisana isam-paritra ary ny Varotra Iraisam-pirenena ;
- Biraon'ny Attorney General ;
- Ny Polisin'i Maorisy ;
- Ny Biraon'ny Pasipaoro sy ny Fifindra-monina ; ary
- Ny Fikambanana Iraisam-pirenena momba ny Fifindra-monina (OIM).

Misaotra an'ity Ministera ity amin'ny fanampiana nomen'ny OIM tamin'ny fandikan-teny an'ity bokikely ity ho amin'ireo fiteny be mpampiasa amin'ireo mpiasa mpifindra monina.

1. Fampidirana

Ity taratasy ity dia natao hampahafantatra ireo mpiasa mpifindra monina ho avy sy efa eto Maurice ny **zony** ary ny fomba fiatrehana azo atao raha misy fandikàna izany.

Natokana ho an'ny mpiasa mpifindra monina eo amin'ny sehatra ara-toekarena maro samihafa ity taratasy ity, anisan'izany :

- Fambolena
- Fanaovana mofo
- Indostrian'ny bus
- Fanorenana (Construction)
- Orinasa mamokatra ho an'ny fanondranana any ivelany
- Fanodinana sakafo
- Freeport
- TIK/BPO
- Firavaka (Jewellery)
- Fanamboarana sy fikojakojana fiara
- Asa famokarana hafa
- Faritra tsy ampy mpiasa hafa
- Fanontam-pirinty sy famoahan-boky
- Orinasa kely sy antonony (PME)
- Famokarana lamba (Textile)
- Fizahan-tany (anisan'izany ny trano fisakafoanana)
- Mpivarotra sakafo (Victualler)

Manampy koa izy hampahafantatra ny mpiasa mpifindra monina ny loza ateraky ny **fivarotana olona**.

2. Alohan'ny hahatongavana any Maorisy

2.1 Fampahalalana ankapobeny

- **a)** Mila mahazo ny **fahazoan-dàlana hiasa/Occupation Permit/Certificate of Exemption** ary koa ny **fahazoan-dàlana hiditra/hipetraka** ianao mba hiasa sy hipetraka any Maorisy, alohan'ny handehananao any Maorisy. Tsy tokony handeha any Maorisy na hanomboka hiasa any raha tsy efa nahazo ireo taratasy voalaza etsy ambony ireo ianao.
- **b)** Ny **orinasa/mpampiasa** anao no tompon'andraikitra amin'ny fangatahana any amin'ny Ministeran'ny Asa sy ny Biraon'ny Pasipaoro sy ny Fifindra-monina ho anao, ny amin'ny fahazoan-dàlana hiasa/Certificate of Exemption sy ny fahazoan-dàlana hipetraka, avy amin'ny tsirairay.
- **c)** Raha mampiasa ny tolotry ny **masoivoho mpandray asa** tsy miankina (Private Recruitment Agency) any Maorisy ianao, azafady ataovy azo antoka fa masoivoho manana fahazoan-dàlana avy amin'ny Governemantan'i Maorisy izany. Ny lisitry ny masoivoho mpandray asa manana alalana any Maorisy dia hita eto : empmployment-labour.govmu.org.
- **d)** Ny **fifanarahana momba ny asa** dia tokony hifanarahan'ianao sy ny mpampiasa anao. Izy io no manondro ny fepetra sy ny fombam-piasana amin'ny asanao ary ny tombontsoa azonao sy ny andraikitrao ary koa ny an'ny mpampiasa anao. Ny fepetra sy fombam-piasan'ny fifanarahana momba ny asa dia tokony hifanaraka amin'ny lalàna momba ny asa manan-kery any Maorisy.

- **e)** Hisy **fitiliana ara-pahasalamana** tokony hataonao alohan'ny hahatongavanao any Maorisy ary fitiliana farany rehefa tonga any ianao. Ny fampahalalana rehetra momba ireo fitiliana ireo dia hita ao amin'ny torolàlana momba ny fahazoan-dàlana hiasa ao amin'ny tranonkalan'ny Ministeran'ny Asa : https://empmployment-labour.govmu.org.
- **f)** Torohevitra ho anao ny mikaroka fampahalalana fototra momba an'i Maurice, ohatra ny vola mihodinkodina, ny fiteny, ny toetr'andro, ny tahan'ny fifanakalozam-bola, ny fari-piainana, ny fomba ara-pinoana ary ny fetim-pirenena. Afaka mangataka ny fanamarinana ny fahazoan-dàlanao koa ianao alohan'ny handehananao any Maorisy. Azonao alaina avy amin'ny Masoivoho na ny Kaonsilan'i Maurice any amin'ny firenenao ireo fampahalalana ireo, na amin'ny fifandraisana amin'ny Ministeran'ny Asa.
- **g)** Tokony ho eo anelanelan'ny **20 sy 60 taona** (hatramin'ny 65 taona raha manam-pahaizana manokana ny olona tsy mponina) ianao mba hahazoana ny fahazoan-dàlana hiasa/Certificate of Exemption any Maorisy.
- **h)** Tsy tokony hitondra ny **vady na havana** any Maorisy ianao. Manaraka ny Immigration Act 2022, ny olona tsy mponina matihanina (afa-tsy ireo tanora matihanina) izay manana Occupation Permit dia azo omban'ny vadiny sy ny olona miankina aminy.
- **i)** Tandremo ny **fampanantenana be loatra** sy ny fampahalalana tsy voamarina na mampidi-doza, ny masoivoho mpandray asa tsy manana fahazoan-dàlana, ary ny fangatahana **vola ho an'ny fandraisana asa**. Tsy maintsy manao ny fepetra ilaina ianao mba tsy ho voan'ny fanambarana sandoka na tsy mahazo antoka momba ny fandraisana asa ary hiaro tena tsy ho voan'ny fivarotana olona.
- **j)** Ny **pasipaoronao sy ny fahazoan-dàlanao hiasa dia tokony ho eny am-pelatananao foana** ary tsy tokony hotananan'ny mpampiasa anao.
- **k)** Ny fahazoan-dàlanao hiasa dia mamela anao **hiasa ho an'ilay mpampiasa voatondro fotsiny**. Tsy azo ampitaina any amin'ny mpampiasa hafa izany, raha tsy misy alalana manokana avy amin'ny Ministeran'ny Asa. Raha te-hiasa amin'ny mpampiasa hafa ianao, dia tokony hisy fangatahana vaovao ary ilay mpampiasa vaovao no tokony hangataka ny famindrana any amin'ny Ministeran'ny Asa, miaraka amin'ny tsy fanoherana avy amin'ny mpampiasa ankehitrianao sy ny antony hanaovana famindrana. Rehefa nahazo alalana ny Ministeran'ny Asa, dia ilay mpampiasa mandray anao no mangataka fahazoan-dàlana vaovao ary rehefa nankatoavina io, dia ho foanana ny fahazoan-dàlanao teo aloha.
- **l)** Araka ny Non-Citizens (Employment Restriction) Act sy ny politikan'ny Biraon'ny Pasipaoro sy ny Fifindra-monina, dia **heloka bevava** ny mijanona any Maorisy rehefa tapitra na foanana ny fahazoan-dàlana hiasa na ny visanao.
- **m)** Alohan'ny hahatapitry ny fahazoan-dàlanao hiasa, dia afaka mikarakara, amin'ny fankatoavanao, ny fanavaozana ny fahazoan-dàlana hiasa ho amin'ny fe-potoana hafa ny mpampiasa anao, mifanaraka amin'ny fankatoavan'ny fahefana mahefa.
- **n)** Rehefa tapitra ny fahazoan-dàlanao hiasa/hipetraka, ny mpampiasa anao no tokony hanome anao **tapakila fiaramanidina** hiverina any amin'ny firenenao.
- **o)** Ny mpampiasa anao dia tsy maintsy mampandre ny Ministeran'ny Asa, 20 andro asa fara-fahakeliny mialoha, ary mahazo ny fankatoavana ilaina avy amin'ny fahefana mahefa alohan'ny hampodiana anao any amin'ny firenenao.

2.2 Masoivoho mpandray asa

Araka ny Private Recruitment Agencies Act 2023, ny fandaniana rehetra momba ny fandraisana asa, anisan'izany ny fangatahana fahazoan-dàlana hiasa, dia tokony ho zakain'ny **mpampiasa** avokoa ary **tsy misy aloanao na inona na inona**, araka ny fitsipika hoe « ny mpampiasa no mandoa » (Employer Pays Principle).

2.3 Fangatahana ny fahazoan-dàlana hiasa sy hipetraka

Amin'ny fotoana anaovana ny fangatahana ny fahazoan-dàlanao hiasa sy hipetraka, ny mpampiasa anao dia tokony hanolotra :

- ny taratasim-panamarinana ara-pahasalamana vonjimaika avy amin'ny Ministeran'ny Fahasalamana, mifototra amin'ny fitiliana natao tany amin'ny firenenao ;
- ny fifanarahana momba ny asa efa nohamarinina ; ary

- fahazoan-dàlana momba ny fonenana (Lodging Accommodation Permit) mikasika ny toerana hipetrahanao.

3. Fandehanana mankany Maorisy

- **a)** Ny fifanarahana momba ny asanao, ny fahazoan-dàlana hiasa ary ny fahazoan-dàlana hipetraka/hiditra dia hanamora ny fizahana any amin'ny fifindra-monina ary hamela anao hiasa sy hipetraka any Maorisy mandritra ny faha-potoana voatondro ao aminy.
- **b)** Rehefa tonga any Maorisy ianao, ao anatin'ny herinandro, dia hisy fitiliana ara-pahasalamana fanampiny hatao aminao, ary avy eo ny Ministeran'ny Fahasalamana no hamoaka taratasim-panamarinana ara-pahasalamana farany.

Torohevitra ho anao :

- Manomeza kopian'ireo taratasy voalaza etsy ambony ho an'ny havanao any amin'ny firenenao ;
- Tehirizo eo akaikinao ny laharan-tarifao ilaina any Maorisy sy any amin'ny firenenao ; ary
- Tehirizo eo aminao foana ny kopian'ny taratasinao, satria mety hisy fanamarinana ataon'ny polisy na tompon'andraikitra hafa manam-pahefana.

4. Ny zonao amin'ny maha-mpifindra monina anao

4.1 Ny zonao hahazo karama ara-drariny sy hotsaboina araka ny mendrika

A. Karama

- **a)** Manan-jo hahazo karama tsy latsaky ny **karama fara-bitsika eo amin'ny firenena** ianao, tahaka ny olom-pirenena Maoriciana. Manomboka ny 1 Janoary 2025, ny karama fara-bitsika eo amin'ny firenena dia **17 110 Roupia Maoriciana** isam-bolana (afa-tsy ho an'ny orinasa mamokatra ho an'ny fanondranana any ivelany, izay mahitatra 3 000 Roupia fara-bitsika ho an'ny sakafo sy ny fonenana).
- **b)** Ny mpampiasa anao koa dia tokony hanaraka ny lalàna rehetra momba ny fahasalamana sy fiarovana ara-piasana.
- **c)** Ny mpampiasa anao dia tokony hanome anao taratasy fandoavan-karama (bulletin de paie) izay manondro mazava ny fidiram-bolanao sy ny fanesorana natao. Afaka mangataka fanazavana fanampiny amin'ny mpampiasa anao ianao raha mieritreritra ianao fa nisy fanesorana be loatra na tsy nahazo alalana.
- **d)** Manan-jo hahazo **tambin-karama fanampiny** ianao isaky ny asaina miasa mihoatra ny ora fiasana mahazatra.
- **e)** Araka ny Fizarana 34(3) amin'ny Worker's Rights Act (novaina), tsy azon'ny mpampiasa anao esorina amin'ny karamanao ny vidin'ny fanamiana, ny fitaovana fiarovana, ny fitaovana nomena anao, na ny vidin'ny fahasimbana amin'ny fananan'ny mpampiasa.
- **f)** Hisy fandraisan'anjara hesorina amin'ny karamanao araka ny « Social Contribution and Social Benefits Act ».

B. Zo hialan-tsasatra

Manan-jo hisitraka ny fialan-tsasatra araka ny voalazan'ny fifanarahana momba ny asanao ary mifanaraka amin'ny lalàna momba ny asa manan-kery any Maorisy ianao.

C. Sakafo, fonenana ary fitaterana

a) Ny mpampiasa dia tsy maintsy manome anao fonenana manana fahazoan-dàlana momba ny fonenana (Lodging Accommodation Permit) manan-kery, ary tsy maintsy mikarakara ny fahasahazana fototra ho an'ny fitoerana mahafinaritra ao, anisan'izany :

- fandriana miaraka amin'ny fandriam-pandriana ho an'ny mpiasa mpifindra monina tsirairay ;
- fitaovana fidiovana madio sy ampy ;
- fanaka ho an'ny fitafiana sy ny entana manokana ;

- fitaovana fahandroana ;
- fitaovana fanampiana voalohany ;
- efitrano fonenana sy fisakafoanana madio sy ampy ;
- fitaovana famonoana afo ary fametrahana herinaratra araka ny fenitry ny fiarovana ; ary
- fitaterana maimaim-poana any amin'ny hopitaly na toerana mitovy amin'izany raha misy aretina na ratra. Ny mpampiasa anao dia tsy maintsy manome fitaterana na mandoa ny sarany fandehanana eo amin'ny fonenanao sy ny toerana iasanao, araka ny voalazan'ny fifanarahanao ary mifanaraka amin'ny lalàna momba ny asa manan-kery any Maorisy.

Ny mpampiasa anao dia tsy maintsy manome anao **sakafo maimaim-poana na tambin-tsakafo 85 Roupia** amin'ny andro rehetra iasanao mihoatra ny 2 ora fanampiny, araka ny fepetra voalazan'ny lalàna mifandraika amin'izany.

D. Fiarovana sy fahasalamana

- **a)** Manan-jo amin'ny tontolo iasana azo antoka sy salama ianao ary tokony homena fampahalalana, torolàlana, fiofanana ary fanaraha-maso mba hiantohana ny fiarovana sy ny fahasalamanao eo amin'ny toeram-piasana.
- **b)** Ny mpampiasa anao dia tsy maintsy manafoana, araka izay azo atao, ny loza rehetra mety hitranga eo amin'ny fahasalamana sy ny fiarovana noho ny zavatra mahery vaika eo amin'ny toeram-piasana, na hampihena izany ho amin'ny ambany indrindra.
- **c)** Ny mpampiasa anao dia tsy maintsy miantoka, amin'ny sarany manokana, fa entina any amin'ny hopitaly na toerana mitovy amin'izany faingana ianao raha marary na ratra eo am-piasana.
- **d)** Ny mpampiasa anao dia tsy maintsy manome anao fitaovam-piarovana manokana sy fitafiana mifanaraka raha misy loza mety hahatonga faharatrana amin'ny vatana izay tsy azo sorohina amin'ny fomba hafa (ohatra : masiky, kiraro fiarovana, gants sns.), ary tokony hosoloina ireo fitaovana ireo rehefa simba noho ny fampiasana.
- **e)** Tokony hanao na hampiasa ny fitaovana na fitafiam-piarovana nomena anao ianao ary tokony hilaza avy hatrany amin'ny mpampiasa anao raha very na simba ny fitaovana na fitafiam-piarovana.
- **f)** Tokony hikarakara, araka izay azo atao ara-drariny, ny fiarovana sy ny fahasalamanao eo am-piasana ianao ary hiara-miasa amin'ny mpampiasa anao amin'ny fanatanterahana ny andraikitra apetraky ny lalàna aminy.

4.2 Ny zonao tsy hozohain'ny fanavakavahana, herisetra eny am-piasana, fanelingelenana ara-pananahana na fanararaotana

a) Tsy ara-dalàna, ho an'ny mpampiasa anao na olona hafa, ny :

- mikasika anao ara-pananahana na amin'ny fomba hafa ;
- manafika anao ;
- miteny ratsy, manevateva na manala baraka anao amin'ny endrika rehetra, anisan'izany ny fampiasana teny maloto na fitenenana mandratra ;
- milaza ny fikasana hampijaly anao ;
- manery na mampiasa fihetsika mampitahotra aminao ;
- mampiasa fihetsika mampiahiahy izay maneho fampitahorana, fanamavoana na fanambaniana anao ; na
- manakana anao, amin'ny teny na atao, amin'ny fanatanterahana ny asanao na ny vokatr'izany.

b) Ny olona rehetra manota ireo voalaza etsy ambony ireo dia mety ho voaheloka handoa sazy tsy mihoatra ny 100 000 Roupia sy fanagadrana tsy mihoatra ny dimy taona.

c) Raha voan'ny herisetra eny am-piasana, fanelingelenana ara-pananahana na fanararaotana ianao, dia afaka mifandray amin'ny **Polisy** (999, 148 na 2080034/5) na ny Ministeran'ny Asa amin'ny laharana manokana (**86 003**), na miantso ny biraon'ny mpiasa mpifindra monina amin'ny **207 2600** (Ext 2212).

d) Ho an'ny raharaha rehetra mifandraika amin'ny asa, dia afaka mifandray amin'ny Ministeran'ny Asa sy ny Fifandraisana ara-pambolena/indostrialy ianao, alatsinainy ka hatramin'ny zoma, 08.45 - 16.00, amin'ny laharana 86 003, na miantso ny biraon'ny mpiasa mpifindra monina amin'ny 207 2600 (Ext 2212). Adiresy : Victoria House, St Louis Street, Port Louis, Maorisy.

e) Araka ny lalàna voalazan'ny Trafficking in Persons Act, ny olona rehetra manota ireo voalaza etsy ambony ireo dia mety ho voaheloka handoa sazy tsy mihoatra ny 100 000 Roupia sy fanagadrana tsy mihoatra ny dimy taona.

g) Raha misy fanavakavahana eny am-piasana mahazo anao, dia afaka mametraka fitarainana amin'ny **Special Migrant Workers Unit (SMWU)** amin'ny 207 2600 (Ext 2212), na amin'ny **Equal Opportunities Commission** amin'ny fameno ny taratasy fitarainana azo alaina ao amin'ny tranonkalany eoc.govmu.org (alefa amin'ny faksy 2013408 na mailaka amin'ny eoc@govmu.org).

Raha ny mpampiasa anao na olona hafa eo amin'ny toeram-piasanao dia manelingelina na manao herisetra aminao, aza avela hitohy izany. Mitadiava torohevitra sy fanampiana avy amin'ny andrim-panjakana — na avy amin'ny Masoivohon'i Madagasikara.

5. Fitarainana

- Afaka mametraka fitarainana ofisialy amin'ny mpampiasa anao ianao raha tsy manaja ny fepetra momba ny asanao, ny fiarovana sy fahasalamana eo am-piasana, ary ny fepetra momba ny fonenanao, amin'ny Special Migrant Workers Unit, amin'ny 207 2600 (Ext 2212).
- Afaka miantso ny laharan'ny polisy amin'ny 999 na 148, na ny efitrano fampahalalan'ny polisy amin'ny 208 0034 na 208 0035 ianao. Miasa 24 ora isan'andro izy ireo.
- Ho an'ny raharaha momba ny zon'ny vehivavy sy ny fitoviana eo amin'ny lehilahy sy vehivavy, dia afaka mifandray amin'ny Ministeran'ny Fitoviana ara-pananahana sy ny Fiahian'ny Fianakaviana amin'ny +230 405 3300 ianao.
- Ho an'ny raharaha momba ny fahazoan-dàlana hipetraka/hiditra ary ny pasipaoro, dia afaka mifandray amin'ny Biraon'ny Pasipaoro sy ny Fifindra-monina amin'ny mailaka piomain@govmu.org na amin'ny +230 260 2073 ianao.

6. Fahataperan'ny fifanarahana

- **a)** Raha tapitra ny asanao, ny mpampiasa anao dia tsy maintsy mandoa aminao izay tokony ho azonao rehetra : ny fampandrenesana mialoha (raha ilaina), ny karama tsy voaloa hatramin'ny andro farany niasanao, ny tambin-karama fara-taom-piasana (araka ny isan-taonany raha nitranga tao anatin'ny taona ny fahataperana), ary ny famerenana ny fialan-tsasatra tsy lany raha ilaina.
- **b)** Raha mbola tsy voaloa izay tokony ho anao ianao, dia afaka mametraka fitarainana amin'ny Special Migrant Workers' Unit (SMWU) ao amin'ny Ministeran'ny Asa sy ny Fifandraisana ara-pambolena/indostrialy.
- **c)** Ny mpampiasa anao dia tsy maintsy manome anao tapakila fiaramanidina hiverina any amin'ny firenenao, rehefa tapitra na foana ny asanao.

7. Fandikan-dalàna

- Heloka bevava ny manao fanambarana fantatrao ho sandoka mba hahazoana fahazoan-dàlana hiasa ho anao na ho an'olon-kafa : mety hovoaheloka handoa sazy tsy mihoatra ny 10 000 Roupia sy fanagadrana tsy mihoatra ny herintaona (Fizarana 8(a) amin'ny Non-Citizens (Employment Restriction) Act).
- Mety hangatahin'ny olona manam-pahefana ny hanolorana avy hatrany ny fahazoan-dàlanao hiasa, na mety hahazoana alalana ny hanolotra izany ao anatin'ny 3 andro any amin'ny toeram-polisy voatondro.
- Raha tsy manolotra fahazoan-dàlana ianao raha tsy misy antony ara-drariny na mandà ny hanolotra izany, dia manota heloka ianao ka mety hovoaheloka handoa sazy tsy mihoatra ny 500 Roupia sy fanagadrana tsy mihoatra ny 3 volana (Fizarana 6 amin'ny Non-Citizens (Employment Restriction) Act).

- Tsy tokony hijanona tsy ara-dalàna any Maorisy ianao rehefa tapitra ny visanao na ny fahazoan-dàlanao hiasa/Certificate of Exemption : mety hovoaheloka handoa sazy tsy mihoatra ny iray tapitrisa Roupia sy fanagadrana tsy mihoatra ny 5 taona (Fizarana 36 amin'ny Immigration Act 2022).
- Tsy tokony hiasa any Maorisy raha tsy manana fahazoan-dàlana na mifanohitra amin'ny fepetra voalazan'ny fahazoan-dàlanao hiasa ianao.
- Tsy tokony hiasa amin'ny mpampiasa hafa afa-tsy ilay voatondro ao amin'ny fahazoan-dàlanao hiasa ianao.
- Tsy tokony hanohy hiasa rehefa tapitra na foana ny fahazoan-dàlanao ianao.
- Ny mpiasa mpifindra monina izay miasa tsy ara-dalàna, izany hoe tsy manana fahazoan-dàlana hiasa na mifanohitra amin'ny fepetra voalazan'ny fahazoan-dàlana, dia manota heloka ka mety hovoaheloka handoa sazy eo anelanelan'ny 100 000 sy 500 000 Roupia sy fanagadrana tsy mihoatra ny 5 taona (Fizarana 3(4) amin'ny Non-Citizens (Employment Restriction) Act).
- Tsarovy fa tsy ara-dalàna ny kolikoly sy ny fanomezan-kolikoly.
- Tsy tokony tsy hanatrika ny asa raha tsy misy alalana na/ary handao ny trano fandriana mihoatra ny 3 andro misesy ianao, satria mety ho fandikàna ny fifanarahana momba ny asa izany. Ny mpampiasa anao dia mety hampandre ny Polisy fa very ianao, ary avy eo dia hofoanana ny fahazoan-dàlanao hiasa.

8. Fivarotana olona

- Na iza na iza dia mety ho voan'ny fivarotana olona, na inona na inona ambaratongam-pahaizana, fananahana, taona, ary ny zom-pirenena (Maoriciana na vahiny).
- Araka ny Combating of Trafficking in Persons Act 2009, novaina tamin'ny 2023, dia tsy ara-dalàna ny fivarotana olona. Mahakasika ny fandraisana, fivarotana, fanomezana, fitadiavana, fisamborana, fanesorana, fitaterana, famindrana, fampiantranoana, na fandraisana olona amin'ny alalan'ny fandrahonana, hery, fampitahorana, fitaka na fanerena, fanaovana an-keriny, famitahana, fanararaotana fahefana ary fanararaotana toe-pahasahiranana, ho amin'ny tanjona fanararaotana.
- Ny fanararaotana dia mahakasika ny fanararaotana ara-pananahana, ny asa an-terivozona, ny fanandevozana noho ny trosa, ny fanesorana tsy ara-dalàna ny taova ary ny endrika fanandevozana rehetra na fanao mitovy amin'izany.
- Ny « fanandevozana noho ny trosa » dia mahakasika ny fifanarahana hiasa na hanolotra tolotra manokana ho famerenana ny trosa, kanefa ny sandan'ireo tolotra ireo dia tsy ampiharina amin'ny famerenana ny trosa ; na ny fe-potoan'ireo tolotra ireo dia tsy voafetra sy tsy voafaritra.
- Mety ho voaheloka ara-pidiny ny mpivarotra olona ary mety hiantsoroka andraikitra ara-dalàna sivily koa. Ny fitantarana, fitoriana ary fanamelohana ny fandikan-dalàna dia voalaza ao amin'ny fizarana 11 hatramin'ny 14 amin'ny Combating of Trafficking in Persons Act novaina tamin'ny 2023.

7.1 Famantarana ny fivarotana olona sy izay fanaon'ny mpivarotra olona amin'ny ankapobeny

- Mamorona toe-javatra mampidi-doza sy mampatahotra.
- Mahatonga faharatrana ara-batana, ara-tsaina na fanararaotana ara-pananahana ary endrika herisetra hafa.
- Mandrahona hampijaly anao na ny fianakavianao raha manandrana miala na mitaraina momba ny fitondrana ratsy na mitatitra izany amin'ny fahefana na mitady fanampiana ianao.
- Manery anao amin'ny alalan'ny fandrahonana fa horoahina na hosamborina ianao raha mitady fanampiana.
- Manakana anao tsy hifindrafindra malalaka avy amin'ny toerana iasanao na fonenanao.
- Mitazona na maka ny pasipaoronao/taratasy fivezivezenao.
- Manakana anao tsy hifandray amin'ny namana na havana.
- Tsy manome anao fahefana amin'ny volanao manokana.
- Manery anao handainga ka tsy hilaza ny marina momba ny toe-javatrao.

- Nandray anao na dia tsy manana ny fahaiza-manao, fahalalana ary traikefa ilaina aza, indraindray noho ny taonanao sy ny endrika ara-batanao fotsiny.
- Manome fampanantenana be dia be momba ny vola, fiainana tsara ary fanomezana hafa mikasika ny karazan'asa, ora fiasana, fepetra fiasana na fonenana, na karama, izay avy eo tsy marina.
- Mandrahona anao momba ny trosa noforonin'ny mpivarotra olona ary manery anao hanao asa, tolotra na fananahana ara-barotra (fivarotan-tena) mba hamerenana izany trosa izany.

7.2 Fanampiana ho an'ny voan'ny fivarotana olona

Ny voan'ny fivarotana olona dia mety hahazo fitoerana ambanin'ny fiarovan'ny fahefam-panjakana, ary hahazo fanampiana avy hatrany toy ny fanampiana ara-pitsaboana sy ara-tsaina ary fikarakarana mendrika (sakafo, fitafiana) mandritra ny fitoerany ao amin'ny fitoerana. Ny fahefam-panjakana koa dia mety hanampy ny voan'izany hiverina any amin'ny firenenany. Rehefa manaiky ny voan'izany, izay ao amin'ny fitoerana na ao amin'ny fikarakaran'ny olona, fikambanana na andrim-panjakana manam-pahefana, hiara-miasa amin'ny fanjakana amin'ny fanadihadiana sy fitoriana ny raharaha fivarotana olona, dia mety homena fahazoan-dàlana vonjimaika ho mpitsidika ny voa izany, mandritra ny fitoerany any Maorisy.

Laharan-tarifa fifandraisana amin'ny andrim-panjakana mahakasika izany

Andrim-panjakana	Laharan-tarifa	Mahakasika
National Human Rights Commission	+230 208 2856	Fandikàna ny zon'olombelona voalaza ao amin'ny Lalàmpanorenana
Equal Opportunities Commission	+230 201 3502 / +230 201 1074	Fanavakavahana sy fanelingelenana ara-pananahana
Independent Police Complaints Commission	+230 214 2551	Fitarainana amin'ny polisy amin'ny fanatanterahana ny andraikiny (a

Sampana	Fifandraisana	Mahakasika
Foibe (Ministeran'ny Asa)	mol@govmu.org +230 207 2711	Fitantanana ankapobeny
Special Migrant Workers' Unit / One-Stop Shop	+230 207 2600 Ext 2212	Fepetra amin'ny fifanarahana momba ny asa
Sampana Fonenan'ny Mpiasa	+230 207 2600 +230 207 2731	Fenitra momba ny fiarovana sy fahasalamana ho an'ny fonenan'ny m
Sampana Fiarovana sy Fahasalamana ara-piasana	+230 207 2600	Fenitra momba ny fiarovana sy fahasalamana eo am-piasana
Work Permit Unit	+230 405 0100	Fandraisana olona tsy mponina any Maorisy sy ny fandrosoan'ny fah

---

Torohevitra ho anao ny milaza ny toerana misy anao sy ny laharana itokiantsika, ary mangataha mpandika teny raha tsy mahay teny anglisy ianao.

Masoivohon'i Madagasikara any Maorisy — Rue Guiot Pasceau, Floréal · +230 686 5015 (WhatsApp : +230 5500 3695) · consulat@ambamadmaurice.org